

PKK Terör Örgütü Propagandası

PKK Terör Örgütü Propagandası [1]

Erol BURAL[2]

Terör örgütleri her türlü kitle iletişim aracı kullanarak propaganda yapıyorlar. Terör örgütlerinin propagandayı kullanma isteklerinde temel amaçlarından birisi siyasi amaçlarını hedef topluma ve hakim otoriteye iletmek olarak karşımıza çıkıyor. Bununla birlikte terör örgütleri eylemlerini “meşru” kılmak, örgüt mensuplarını bir arada tutmak, kendisine iç/dış destek bulmak amacıyla da propagandaya yöneliyorlar. Terör örgütleri ayrıca yeni örgüt mensupları kazanmak ve varlıklarını devam ettirebilmek amacıyla da çeşitli propaganda yöntemlerini deniyorlar. IRA’dan ETA’ya, El Kaide’den IŞİD’e, FARC’dan PKK’ya kadar bütün terör örgütlerinin yukarıda sıralanan maksatlarla propagandayı en etkin şekilde kullanmaya çalıştığı görülmüyor.

Terör örgütleri, hedef kitleleri etkilemek amacıyla; yüz yüze iletişimi, el ilanları ve bildirileri, gazete ve dergileri propaganda aracı olarak kullanıyorlar. Terör örgütleri ayrıca, mümkün olduğunca daha büyük bir hedef kitleye ulaşabilmek için radyo ve televizyonlar kurup işletiyorlar. Günümüzde sıralanan vasıtalarla ilave olarak teknolojik imkânlardan da istifade ile “yeni medya” olarak da tabir edilen sosyal medya araçlarını kullanıyorlar.

Hedef kitlelerde duygu, düşünce ve davranış değişiklikleri yaratmayı amaçlayan propaganda sayesinde varlığını sürdüren terör örgütleri, terör eylemlerini daha geniş kitlelere duyurarak toplumda yaratılan korku hissini artırmak istiyorlar. Terör örgütleri ayrıca kendisini olduğundan daha etkin göstermek, istediği yer ve zamanda eylem yapabileceği düşüncesini yaratmak amacıyla güdüyorlar.

Bu çerçevede; teröristlerin asıl amacının kitlelere mesaj vermek veya kamuoyunu yönlendirmek olduğu, eğer yaptıkları eylemler kitlelere ulaşmazsa başarılı olamayacakları ifade ediliyor. Terör örgütleri açısından terör eylemleri neticesinde kaç insanın hayatını kaybettiği ve ne kadar maddi hasar verildiğinden ziyade eylemin ne kadar geniş bir kitleye yayıldığı bu anlamda daha önemli hale geliyor.

PKK Terör Örgütünün Propaganda Araçları

PKK terör örgütü propaganda faaliyetlerini; yurt içi ve yurt dışında kurduğu haber ajansları, TV kanalları, gazete-dergi-kitap gibi süreli yayımlar, web sayfaları, sosyal medya hesapları ve radyo yayımları aracılığıyla sürdürüyor.

Gerek yeni terör örgütü mensupları kazanmak, gerekse terör örgütü elemanlarını bir arada tutarak ayakta kalmak isteyen PKK kuruluşundan bu yana çeşitli kitle iletişim vasıtalarını kullanarak terör propagandasını sürdürmektedir. Bir yandan terör eylemlerini meşru göstermeye çalışırken diğer yandan da uluslararası kamuoyunda bir terör örgütü olmadığı algısını gündemde tutan PKK’nın çok sayıda ve çeşitte kitle iletişim aracı aynı anda kullandığını söylemek mümkün görünmüyor.

PKK’nın Basın Yayın Araçları

PKK basılı yayın kapsamında Serxwebun (Bağımsızlık) adlı aylık dergiyi 1982 yılından itibaren düzenli olarak Almanya’da yayımlamaya başlamıştır. PKK, 1985’te Almanya’da illegal olarak cephe faaliyetleri kapsamında çıkarılan Berxwedan (Direniş) adlı 15 günlük dergiyle, ikinci yayın organına da sahip olmuştur[3]. Kuruluşunun ilk yıllarından itibaren Almanya merkezli olarak basın yoluyla propagandasına başlayan PKK, bu dergiler vastasıyla hem Avrupa’da hem de ülkemizde kendi fikirleri doğrultusunda bir kitle yaratmaya çalışmıştır.

PKK terör örgütü, çıkardığı gazete ve dergilerin mahkeme kararıyla kapatılması durumunda derhal isim değişikliğine giderek ve hatta yasadışı olan yayının devamı olduğunu gizlemeye bile gerek görmeksizin aynı gazete ya da dergiyi yeni bir isimle çıkarabilmektedir. Bu konudaki en incelenmeye değer ve tanınmış örneklerden birisi, 1990’da “Halk Gerçeği” isimli yayıncılık faaliyetlerine başlayan “Özgür Gündem”dir. Dokuzuncu sayısından sonra mahkeme kararıyla kapatılan “Halk Gerçeği”nin yerini üç sayı sonra, “Yeni Halk Gerçeği” isimli haftalık gazete almıştır. Bu gazeteyi ise “Yeni Ülke” izlemiştir. Haftalık çıkarılan Yeni Ülkenin, örgütün ihtiyaçlarını karşılanmaya başlaması üzerine, 31 Mayıs 1992 tarihinde “Özgür Gündem” günlük yayına başlamıştır.

Bu tarihten itibaren mahkeme kararı ile kapatılan Özgür Gündem’in yerine sırasıyla dipnotta belirtilen isimler altında[4] birbiri ardına gazeteler yayımlanmıştır. Bu yayımların her biri örgüt propagandası yaptıkları veya bir öncekinin devamı olduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.[5] Bununla birlikte Ermenistan’da Reya Taze ve Bota Redaksiyon adlı gazetelerin PKK terör örgütü kontrolünde Kiril Alfabesiyle yazıldığı, Kürdistanın Sesi isimli aylık Rumca derginin Güney Kıbrıs Rum kesiminde yayımlandığı da bilinmektedir.[6]

2002 yılında İstanbul’da kurulan DİHA (Dicle Haber Ajansı) PKK terör örgütünün en hızlı propaganda makinesi olarak faaliyet göstermiştir. DİHA Ekim 2016’da çıkarılan 67’ sayılı Kanun Hükmünde Karamame (KHK) ile kapatılmıştır. Aynı KHK ile Özgür Gündem ve Ülkenin Özgürlüğü adlı gazetelerin de yayını sonlandırılmıştır.

PKK terör örgütü propagandasının en önemli araçlarından birisi de Hollanda’dan faaliyetlerini yürüten ve 2005 yılında kurulan Fırat Haber Ajansıdır. PKK terör örgütünün, isimlerinden bahsedilen basılı yayın araçlarının haricinde dipnotta yer alan isimler altında[7] birçok yazılı basın organını propaganda maksadıyla kullandığı bilinmektedir.

Propaganda faaliyetlerinin terörizmin özünü oluşturduğu gerçeğini kuruluş yıllarından itibaren anlayan PKK düzenlediği her terör eyleminde propagandayı ön planda tutmuş basılı yayın faaliyetlerini propaganda silahı olarak kullanmakta yetinmemiş, 90’lı yılların ortasından itibaren TV kurma aşamasına gelmiştir.

PKK'nın TV Kanalları

PKK terör örgütü özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızı yönelik propaganda faaliyetleri yürütmek amacıyla TV yayımlarına yönelmiştir. PKK İngiltere'den alınan yayın lisansı ile Brüksel'den yayın yapan MED TV ile 1995'ten itibaren terör propagandasına başlamıştır. Türkiye'nin bütün diplomatik çabalarına rağmen Med TV, 1999'a kadar yayınlarını sürdürmüştür. Med TV'nin kapatılacağını anlayan örgüt önceden yaptığı hazırlıklarla; CTV, METV ve Medya TV adları altında üç ayrı televizyonu faaliyete sokmuştur. Bu kanallardan CTV bir iki ay yayında kaldıktan sonra Medya TV'nin yayımlarına başlamasıyla kapatılmıştır. Söz konusu süreçte kurulan televizyonlardan birisi de Mezopotamya TV olmuştur.

Medya TV, 30 Temmuz 1999'da Danimarka üzerinden yayına başlamıştır. Medya TV, PKK'nın yayın organı olduğunun anlaşılması ve "şiddetli övme, şiddete çağrı yapma ve benzer gerekçelerle kapatılan Med TV'nin devamı olduğu, kamu düzenini tehdit ettiği" gerekçeleriyle 2004 yılında kapatılmıştır. Medya TV'nin yerine kurulan Roj TV ise, 01 Mart 2004'ten itibaren, Danimarka'dan alınan yayın lisansı ile yayımlarına yine Brüksel'den başlamıştır. Roj TV ise 2013 yılında Danimarka tarafından Nuçe TV ve MMC TV ile birlikte kapatılmıştır. Roj TV yerine Sterk TV kanalı yayına başlamıştır. Bunların yanında PKK'nın İran'a yönelik yayın yapan Newroz TV ve Suriye'ye yönelik yayın yapan Ronahi TV kanalları faaliyetlerine devam etmektedir.^[9]

PKK terör örgütünün TV yayımları vasıtasıyla propaganda yapması terör faaliyetleri kapsamında bir ilki oluşturmaktadır. Batılı ülkelerin "demokrasi" anlayışından faydalanarak ve Kürtçe yayın yapan bir TV kanalı sempatisi yaratan PKK aslında Kürtçe yayınlar yerine terör propagandası yürütmekte, hatta bu kanallar üzerinden terör eylemi talimatları vermektedir. MED TV'den başlayarak Sterk TV'ye kadar gelinen süreç içerisinde PKK tarafından kurulan/yönetilen TV kanallarının ulusal ve uluslararası kamuoylarında büyük etkiler yarattığını söylemek mümkündür. TV yayımları sayesinde PKK terör örgütü genç nesillerin radikalleşmesini sağlamış, uluslararası kamuoyunda Türkiye aleyhinde asılsız kara propaganda faaliyetleri yürütmüştür.

PKK'nın Radyo Kanalları

PKK, diğer kitle iletişim araçları gibi radyonun propaganda gücünden yararlanmak için de çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Bu amaçla Roj Radyo, Radyo Denge Mezopotamya, Radyo Nawa, MMC Radyo gibi uydu üzerinden yayın yapan radyolara ilave olarak Kurd FM, Radyo Denge Med gibi internet üzerinden yayın yapan radyolar da kurmuştur. Terör örgütü, bu faaliyetlere ilave olarak zaman zaman merkezî Irak kuzeyinde bulunan radyo istasyonları üzerinden kırsaldaki teröristlere yönelik yayınlar yapmaktadır. Örgüt elemanlarına moral vermek amacıyla yapılan bu yayımlarda, müzik dışında bölgede yaşanan çatışmalarla ilgili haberlere de yer verilmektedir.^[10]

İnternet ve Sosyal Medyada PKK

Terör örgütlerinin propaganda yapmak, eleman temin etmek, mali kaynak sağlamak ve terör eğitimi vermek amacıyla interneti etkin bir şekilde kullandıkları biliniyor. PKK'nın propaganda faaliyetlerinde de internet siteleri büyük bir rol oynamaktadır. Bugün web üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak PKK yanlısı yayın yapan yüzlerce web sitesi mevcuttur. Örgütle ilgili her türlü sembol ve sloganın sıkça kullanıldığı bu siteler, kendilerine yasal ve akademik bir görünüm verme gayreti içindedir.^[11] Bu kapsamda PKK terör örgütünün 2007 yılından itibaren interneti bir propaganda aracı olarak kullandığı bilinmektedir. PKK'nın basılı yayın organlarının hemen hemen tamamına ait internet sayfaları bulunmakta, hukuki tedbirler kapsamında kapatılan sayfaların yerine yenileri açılmaktadır.

PKK herkesin rahatlıkla erişebildiği Youtube kanalından propaganda faaliyetleri yürütmekte, hazırladığı internet sayfalarında çeşitli dillerde (Türkçe, Kürtçe, Arapça, Almanca, İngilizce, Farsça, Fince, Fransızca, İtalyanca) yayınlar yapmaktadır. Bazı internet sayfalarında Kürtçe müzik yayınları yapılmakta, aynı sayfalarda PKK terör örgütü mensuplarının yaşam tarzları ile ilgili görseller yayımlanmakta, gençlerin bu yolla terör örgütüne katılmasına çalışılmaktadır. Bazı internet sitelerinde ise PKK tarafından kadınlara yönelik içerikler yayımlanmakta, batılı ülkelere terör örgütünün kadına verdiği sözde önem gösterilmeye çalışılmaktadır.

Ayrıca sosyal medyayı da etkin biçimde kullanan PKK terör örgütü, propaganda içerikli haberleri sosyal medya üzerinden yayımlamakta, çok miktarda sosyal medya hesabı ile özellikle twitter üzerinden hem haberleşme ağıni sağlıklı olarak devam ettirmekte hem de propaganda faaliyetlerini yürütmektedir.

PKK'nın Propaganda Yöntemleri ve Amaçları

PKK terör örgütünün propaganda kaynakları incelendiğinde, örgüt propagandasının temelini bir "Kürt Ulus Bilinci ve Bağımsız Kürt Devleti" yaratmak olduğu görülmektedir. PKK tarafından yürütülen tüm faaliyetlerde, Kürt kökenli vatandaşlarımızın ayrıştırılmasına ve Kürt kimliği yaratılmasına gayret edildiğini tespit etmek zor olmayacaktır.

1980 sonrasında örgütün şiddet eylemleriyle birlikte hedef kütlesine karşı kullandığı propaganda dili, Kürtlük bilincinin gelişmesine zemin hazırlamıştır. Daha önceden kullanılan ekonomik geri kalmışlık ve sömürgeleşme temaları yerine Kürt kimliğine yapılan vurgu, örgütün ve şiddet eylemlerinin halkın gözünde meşrulaşmasını sağlamaya yöneliktir. 2000'li yılların başlarında Kürt milliyetçiliğini hiç olmadığı kadar güçlendiren PKK sayesinde Kürtlüğünü unutanlar bile yeniden Kürtlük bilincine sarılmışlardır. Ayrıca kanlı eylemlerle yaşanan feodal değişim, bölge halkı için sadakat ödəğının merkezindeki din olusunun yerine milliyetçiliğın geçmesine neden olmuştur.^[12]

PKK terör örgütü 1978'de yayınladığı kuruluş manifestosundan bu yana tüm örgütsel yayımlarında dört parçaya bölünmüş sömürge Kürdistan propagandası yapmaktadır^[13] Kürtlerin İran, Irak, Suriye ve Türkiye topraklarında dört parçaya bölünmüş olarak yaşamalarını sürdürmeye çalıştıkları, adı sayılan dört ülkede Kürtlerin ezildiği ve ötekileştirildiği propagandasını yürüten PKK, parçalanmış sözde Kürt devletini bu topraklarda inşa edeceği fikrini yaymaya çalışmış/çalışmaktadır.

PKK propaganda faaliyetleri neticesinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan halkın bir kısmında, 1978'den 2014'e kadar uzanan sürede ideolojik bir söylemle "seçilmiş travma" psikolojisine dönüştürebileceği bir zemin oluşturmuştur. Seçilmiş travmanın temelinde "mağduriyet psikolojisi" vardır. Celal Bayar tarafından 1936'da hazırlanan Şark Raporunda "bölge insanı kendisini dışlanmış hissediyor" şeklinde ifade ettiği bu psikoloji PKK tarafından ustaca beslenmiştir. Mağduriyet psikolojisi tekniğinin temelinde bölge insanına bölgedeki bütün olumsuzlukların temelinde yani bölgenin geri kalmışlığının, bölgede yaşanan çatışmaların ve akla gelebilecek her türlü olumsuzluğun temelinde "bizim Kürt olmamız yatıyor" düşüncesini yaymak fikri yatmaktadır.

PKK terör örgütünün meşrulaşma çabalarına dayanak yaptığı hususları genel olarak; Kürtlerin yaşadığı bölgenin sömürgeleştirilmesi, Kürt kültürel kimliğinin ve varlığının yok sayılması, bilinçli olarak Kürtlerin yaşadığı bölgenin her yönden geri bırakılması, şiddete başvurmaktan başka çaresi kalmaması olarak tasnif edilebilmektedir. Dolayısıyla "örgütün uyguladığı şiddet ve yaptığı eylemler meşrudur" sonucuna varılmaya çalışılmaktadır. Özellikle Batılı ülkelerin kamuoylarına karşı kendisini "demokrat, özgür, eşitlikçi, sivil toplum örgütlenmesi, çevreci, feminist, kültürel" bir örgüt olarak tanıtan PKK^[14], terör eylemlerinden ise "meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktik" olarak bahsetmektedir. Bu yolla PKK terör örgütü "aslında terör eylemleri düzenlemekte, düzenlediği tüm saldırılar meşru müdafaa kapsamında sayılabilecek çatışmalardan meydana gelmektedir" algısını yaratmaya çalışmaktadır.

Özellikle 2014 yılından itibaren Suriye'de varlığını göstermeye başlayan IŞİD terör örgütü ile PKK'nın Suriye uzantısı PYD terör örgütü arasında yaşanan çatışmalar PKK için etki kullanılabilecek bir propaganda malzemesi haline gelmiştir. Bu çatışmaların uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmesi, IŞİD'e karşı bölgedeki en demokratik ve laik gücün PYD olduğu hususunun gündeme taşınması PKK'nın propaganda faaliyetlerinin zeminini oluşturmuştur. Maalesef ki terör örgütünün meşruiyet çabaları kısmen de olsa sonuç vermiş, Amerika ve Avrupa'da PKK'nın terör örgütleri listelerinden çıkarılmasına yönelik çok sayıda kampanya başlatılmış, bir kısmı batılı siyasilerce de bu görüşü kabul görmüştür. Bu çerçevede 1997'de ABD ve 2004 yılında ise AB tarafından terör örgütü listelerine dâhil edilen PKK terör örgütünün bu listelerden çıkarılmasına yönelik propaganda faaliyetleri halen devam etmektedir.

Sonuç

IŞİD terör örgütü dünya terör sahnesinde yer alana kadar PKK terör örgütü propagandasının etkin terör propagandası olduğunu söylemek mümkündür. Ancak, IŞİD'in gelişmiş teknoloji kullanarak hazırladığı Hollywood tarzı videoları yayımlaması ve sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanması IŞİD'i propaganda açısından ön sıralara taşımış gibi gözüküyor. Böyle dahi olsa, diğer devletlerden aldığı yardımlar sayesinde TV yayıncılığı ile propaganda yapan, IŞİD'le mücadeleyi ön plana çıkartan sinema filmi çeken PKK'nın propaganda gücünün hafife alınmaması gerekiyor.

PKK terör örgütünün terör propagandasına katkı sunan asıl etmenin batı medyasının kendisine verdiği destek olduğunun unutulmaması gerekiyor. 2014'de Marie Claire isimli moda dergisinin PKK terör örgütünün kadın mensuplarını moda ikonu gibi parlatması^[15], benzer bir yazının Esquire isimli dergide de yer alması bu desteğe yönelik gösterebilecek bir örnek olarak sayılabilir. Bununla birlikte batı medyasının PKK'ya bir terör örgütü olarak değil aksine "özgürlük savaşçısı", "aktivist", "işyancı" gibi isimlerle nitelendirmesi, terör örgütü yöneticilerini TV'lerde ve hatta Avrupa Parlamentosunda konuk olarak kabul etmeleri, PKK yayımlarının yaptıklarının ötesinde bir algı operasyonudur.

Terörizmle çok boyutlu mücadele kapsamında; propaganda faaliyetlerini stratejisinin odağına yerleştiren PKK terör örgütü ile etkin bir iletişim stratejisiyle mücadele edilmesi gerekmektedir. Terörle mücadelenin yürütülmesinde PKK/KCK'nın politik, ideolojik ve psikolojik olarak yenilmesi, askeri olarak yenilmesi kadar, hatta ondan daha da fazla önem taşımaktadır.

Terör örgütünü destekleyen propaganda yayımları Türkiye'de yasaklansa da PKK'nın; Avrupa ülkelerinden yeni izinler alıp TV ve radyo yayımları yapabildiği, terör eylemlerinin propagandasını yapmaya ve Türkiye Cumhuriyeti'nin birliğini ve bütünlüğünü bozacak düşünceleri yaymaya devam ettiği görülmüştür.

Aynı şekilde internet üzerinden erişimi Türkiye'de engellenen sitelere çeşitli yollarla erişilebildiği de biliniyor. Sosyal medya üzerinden PKK terör örgütü propagandası yapan şahısların bulunması

ve yargı önüne çıkarılması kapsamında gerçekleştirilen kolluk operasyonları bir nebze de olsa bu platformdaki terör örgütü faaliyetlerini azaltsa da terör örgütünün özellikle batılı ülkelerden erişimle bu türden yayımlarına devam ettiği görülmüyor.

Terör örgütlerinin iletişim stratejilerine karşı tedbir almak amacıyla terörizmle mücadelede ulusal ve uluslararası kamuoyunda terörle mücadelede haklı kararlığımızı destekleyecek algı yönetimi stratejisinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu görülmüyor.

Terör örgütlerinin propagandalarının tespit edilerek bu propagandalara karşı söylemlerinin geliştirilmesine, gençlerin radikalleşmesinin ve terör örgütlerine katılmalarının önlenmesine yönelik olarak "Terörizmle Mücadelede Stratejik İletişim Kampanyası" hazırlandığı takdirde terör örgütlerinin propagandası ve ideolojisiyle daha etkin mücadele edilebileceği değerlendirilmektedir.

[1] Atıf için: Bural, E. (2020). *PKK Terör Örgütü Propagandası*. xx. XX.2020 tarihinde <https://www.teram.org/icerik/pkk-teror-orgutu-propagandasi-63> adresinden erişildi.

[2] TERAM Başkanı.

[3] Emniyet Genel Müdürlüğü. (2004). *PKK/Kongra-Gel*. Ankara: EGM Yayınları, sf.143

[4] Özgür Ülke, Yeni Politika, Özgür Yaşam, Demokrasi, Ülkede Gündem, Özgür Bakış, Yeni Gündem Gazetesi, Yedinci Gündem, Yeniden Özgür Gündem, Ülkede Özgür Gündem, Toplumsal Demokrasi, Gündem, Güncel, Yaşamda Gündem, Yedinci Gün, Haftaya Bakış, Alternatif, Özgür Ülke, Gerçek gazetesi .

[5] Işık, M. (2009). *Terör Örgütlerinin Bir Propaganda Aracı Olarak İnterneti Kullanması: Örnek Olay PKK Terör Örgütü*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ss.63-64.

[6] Turkish Forum. (2014). *PKK Terör Örgütü Yayınları ve PKK-Ermeni İşbirliği*. Erişim Adresi: <http://www.turkishnews.com/tr/content/2014/09/05/pkk-dosyasi-pkk-teror-orgutu-yayinlari-ve-pkk-ermeni-isbirligi>.

[7] Açık kaynaklarda yer alan bilgilerden, PKK terör örgütünün basılı medya organlarından bazılarının Feyka Kürdistan (Almanya), Revsen (Almanya), Kürdistan Report (Almanya), Dossier Du Kürdistan (Fransa), Kürdistan Resiste (İsviçre), Kürdistan Mektubu (Almanya), Kurden Prozesz Aktuel (Almanya), Kürdiches Information Blatt (Avusturya), L'avenir (Fransa), NYTPRA-Kürdistan (Danimarka), Koerdistan (Hollanda), Voice of Kürdistan (İngiltere), Kürdistan Liberation (İngiltere), Kürdistan'ın Sesi (Yunanistan), Riya Karker (Libya), Denge Artese Gele (İran), Savtul Kürdistan (Suriye), Denge Kürdistan (Lübnan), Serhevtin (Lübnan), Kovera Kürdistan (Lübnan), Denge Amed (Diyarbakır), Jina Serbilind (Almanya), Serhildan (Almanya), Dilan (Diyarbakır), Qerina Berxwedan (Türkiye), Yeni Ülke (Kapatıldı), Özgür Gündem (Kapatıldı), Yeni Politika, Ülkede Özgür Gündem, Özgür Halk, Welat.

[8] Yenişafak. (2013) *Nuçe ve Roj TV kapatıldı*. Erişim adresi: <http://www.yenisafak.com/dunya/nuce-ve-roj-tv-kapatildi-537426>.

[9] Milliyet. (2012). *İşte PKK propagandası yapan 5 TV kanalı*. Erişim adresi: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/iste-pkk-propagandasi-yapan-5-tv-kanali-1574298>

[10] Işık, M. (2009). sf.65-66.

[11] Işık, M. (2009). sf.71.

[12] İml, M. (2016). *Ulus İnşa Sürecinde PKK ve Din İlişkisi*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, sf.199.

[13] İml, M. (2016), sf. 295.

[14] Okumuş, F. (2015). *PKK/KCK Terör Örgütünün Algı Yönetimi*. Cazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, sf.168, 205.

[15] Griffin, E. (2014). *These Remarkable Women Are Fighting ISIS. It's Time You Know Who They Are*. Erişim adresi: <http://www.marieclaire.com/culture/news/a6643/these-are-the-women-battling-isis/>

Erol Başaran BURAL